

Analysegruppa

Analysegruppe lagar analyser, samanlikningar og rapportar til universitetsleiinga om trendar, rammer og utviklingstrekk som er aktuelle for å gjennomføre UiBs strategi.

Analysegruppas medlemmar: Ingar Myking, Steinar Vestad, Bjug Olav Bøyum, Svein Jarle Nymark, Gry Flatabø og Susanne Mikki.

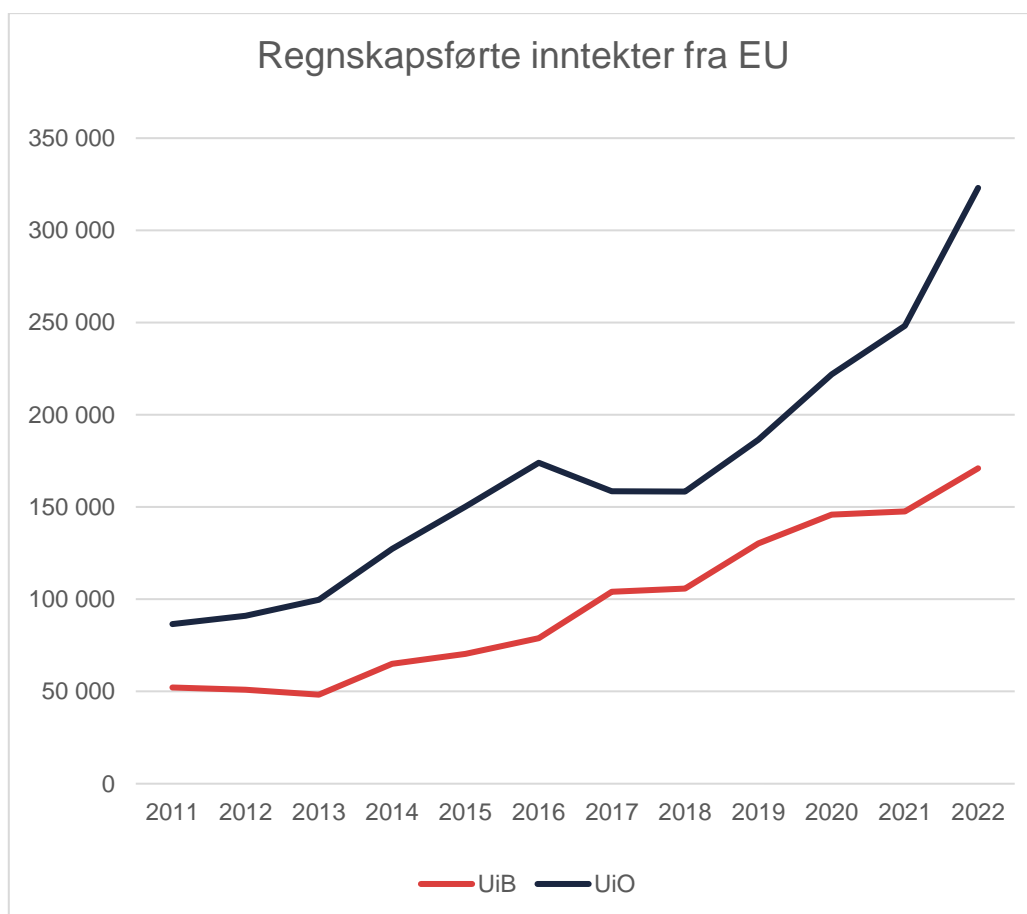
Godt gjennomslag for Norge i Horisont Europa

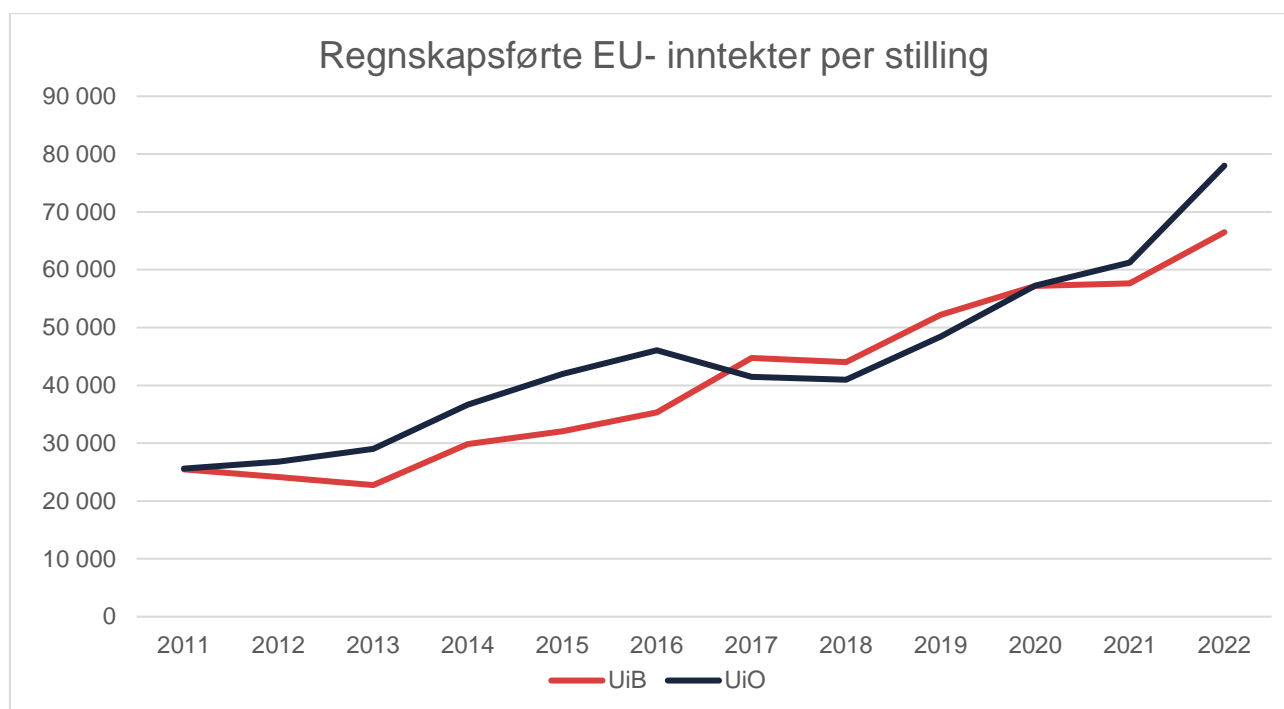
Norske forskingsmiljø er allereie kome godt i gang i verdas største program for forskning og innovasjon, Horisont Europa, melder [regjeringa](#).

Horisont Europa (HE) er det største forskings- og innovasjonsprogrammet i verda, med eit budsjett på 95,5 milliardar Euro i perioden 2021–2027. Ambisjonen er at norske deltakarar skal hente heim 2,8 prosent av pengane som Horisont Europa lyser ut. Ifølge regjeringa, som baserer seg på tal frå Forskningsrådet, har Noreg så langt henta heim 3,35 prosent når ein måler dette i kontraktar som er inngått for perioden 2021-2027.

UiB framleis sterk på EU-forsking

Målt i rekneskapsført EU-finansiert aktivitet har UiB et høgt nivå. Ser vi på prosent av rekneskapsførte inntekter (driftsinntekter) per vitenskapleg årsverk har UiO mest inntekter med UiB like etter. Aktiviteten er basert på god uttelling i tidlegare utlysingar av forskingsmiddel frå EU.

UiBs utfordringar i Horisont Europa

Ser vi nærare på UiBs foreløpige gjennomslag i Horisont Europa er det truleg meir henta av gjennomslag på Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) og i søyle 2 (pillar 2) som handlar om tematisk forskning og innovasjon i samarbeidsprosjekt. Meir enn halvparten av budsjettet for Horisont Europa er foreslått satt av til søyle to. Frå denne søyla blir også satsingar på «missions» og partnerskap finansiert. NTNU får 60 prosent av kontraktverdiene sine innan søyle 2 (challenges) og 36 prosent innan søyle 1 (excellence, hovudsakleg ERC). For UiO og UiB er det omvendt. UiO: 22 prosent frå søyle 2, 75 prosent frå søyle 1; UiB: 26 prosent søyle 2, 70 prosent frå søyle 1. Merk at tabellen under viser inngåtte kontraktar og ikkje tal på tildelte prosjekt. I tildelingsrunda i desember fekk for eksempel UiB tildelt fire nye ERC, UiO ingen og NTNU eitt. Disse prosjekta kjem i tillegg til oversikten nedanfor. Når det gjeld ERC er ikkje alle kontraktane oppdaterte. Det reelle tildelingstalet på ERC ved utgangen av 2022 var 15 til UiO, åtte til UiB og sju til NTNU.

Tabell Inngåtte kontraktar per 2022 i Horisont Europa etter program, NTNU, UiO, UiB/EU, status per november/desember 2022. ERC-tal gjeld utlysingane 2021 Kjelde: Forskningsrådet.

	NTNU		UiO		UiB	
	Prosjekt	Beløp	Prosjekt	Beløp	Prosjekt	Beløp
Søyle 1 Excellent Science	29	16,3	50	32,7	14	10,1
European Research Council (ERC)	6	10,3	15	24,9	4	7,3
Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA)	21	5,8	27	4,9	3	0,7
Research infrastructures	2	0,2	8	2,9	7	2,1
Søyle 2 Global Challenges and European Industrial Competitiveness	41	26,8	24	9,8	8	3,7
Health	1	0,0	7	3,7	1	0,5
Culture, creativity and inclusive society	3	1,7	4	1,2	2	0,9
Civil Security for Society			1	0,3	1	0,3
Digital, Industry and Space	8	5,6	8	3,3	1	0,2
Climate, Energy and Mobility	21	14,3	1	0,2	2	1,0

Food, Bioeconomy Natural Resources, Agriculture and Environment	8	5,2	3	1,2	1	0,9
Totalt:	75	44,9	77	43,8	24	14,4
Andel søyle 1 (excellence)	39 %	36 %	65 %	75 %	58 %	70 %
Andel søyle 2 (challenges)	55 %	60 %	31 %	22 %	33 %	26 %

Studiebarometeret: UiB på nasjonalt snitt på de aller fleste indeksene

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (MATNAT) kommer best ut av fakultetene med oppgang på alle indeksene og 4,1 i overordnet tilfredshet. Samlet ligger UiB på nasjonalt nivå, med en overordnet tilfredshet på 3,8 i undersøkelsen.

Studiebarometeret 2022 ble sluppet torsdag 16. februar. Barometeret er NOKUTs årlige undersøkelse om studentenes opplevde studiekvalitet, og gjennomføres på oppdrag fra KD. Spørsmålene som danner grunnlaget for rapporten går ut til alle andreårsstudenter på bachelor og toårig master, samt andre- og femteårsstudenter på integrerte masterprogram og lange profesjonsutdanninger.

Svakere på «arbeidslivet»

Kort oppsummert havner UiB på nasjonalt snitt på de aller fleste indeks. Unntaket er «tilknytning til arbeidslivet», der UiB ligger på 2,7 mot et snitt på 3,0 nasjonalt. Dette er på nivå med tidligere år, og er et karakteristisk trekk ved breddeuniversiteter som tilbyr en stor andel disiplinbaserte utdanninger, i motsetning til institusjoner med en stor andel profesjonsrettede utdanninger.

Brukes aktiv i kvalitetsutvikling

- De fleste spørsmål i undersøkelsen skal besvares ved bruk av en femdel Likertskala (ikke enig/helt enig, ikke tilfreds/svært tilfreds, i liten grad/i stor grad). Batteri av spørsmål (4-10) samles i indeks.
- Overordnet tilfredshet og tidsbruk benyttes som to av Kunnskapsdepartementets nasjonale styringsparameter
- Undersøkelsen er en sentral del av UiBs kvalitetssystem for utdanning, og brukes på program-, institutt- og fakultetsnivå
- Årets undersøkelse var mindre omfattende enn tidligere års versjoner. Bakgrunnen var kritikken om at omfanget av undersøkelsen har gått ut over svarprosenten.
- Svarprosenten for UiB endte på 32 (ned fra 33 i 2021), og er det laveste vi har hatt. Nasjonalt ligger den på rundt 39-40 prosent, alt avhengig av hvordan vi regner. Vi ligger over UiO, og under de andre universitetene.

Blant BOTT-institusjonene scorer UiO høyest på de fleste indeksene.

SB indeks (2022)	UiB	UiO	NTNU	UiT	UiS	UiA	Nasjonalt
Undervisning	3,6	3,8	3,5	3,6	3,7	3,7	3,6
Tilbakemelding og veiledning	3,5	3,6	3,6	3,5	3,5	3,5	3,5

Faglig og sosialt læringsmiljø	3,6	3,5	3,7	3,6	3,5	3,6	3,6
Organisering av studieprogrammet	3,4	3,6	3,5	3,4	3,5	3,6	3,4
Vurderingsformer	3,9	4	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
Medvirkning	2,9	3	3,2	2,9	3,1	3,1	3,1
Eget engasjement	3,7	3,7	3,5	3,6	3,6	3,5	3,6
Praksis	3,6	3,7	3,7	3,8	3,7	3,8	3,7
Tilknytning til arbeidslivet	2,7	2,7	3	2,9	3,2	3,1	3
Overordnet tilfredshet	3,8	4	3,9	3,8	3,7	3,9	3,8
Tidsbruk (samlet)	34	34,1	36,2	34,8	33,7	33	33,5

Nedgang i den overordnede tilfredsheten

Studiebarometeret har tradisjonelt vært svært stabilt på institusjonsnivå, med utslag som gjerne ligger innenfor +/- 0,1. To trekk i år er at de fleste institusjonene ser en liten oppgang på indeksen for tilbakemelding og veiledning, i tråd med at studentene har kunnet komme tilbake til campus og gjennom det opplever en tettere tilknytning til vitenskapelige. Samtidig er det en nedgang i den overordnede tilfredsheten (styringsparameter), men uten at dette nødvendigvis kan spores i nedgang på de andre indeksene. Dette er også et nasjonalt trekk som NOKUT har sagt de vil se nærmere på.

Endring 2021 --> 2022	UiB	UiO	NTNU	UiT	UiS	UiA	Nasjonalt
Undervisning	0	0	0	-0,1	0,1	0	0
Tilbakemelding og veiledning	0,1	0,3	0,1	0,2	0,3	0,2	0,1
Faglig og sosialt læringsmiljø	0,1	0	0	0	0	0	0,1
Organisering av studieprogrammet	0	0	0	0	0,1	0	-0,1
Vurderingsformer	0	0,1	0	0	0	0	0
Medvirkning	0	0	-0,1	-0,2	0	0	0
Eget engasjement	0,1	0	0	0	0,1	0	0

Praksis	0,1	0	0	0	0	0	0
Tilknytning til arbeidslivet	0	0	0	-0,1	0,1	0,2	-0,1
Overordnet tilfredshet	-0,2	0	-0,1	-0,2	-0,2	0	-0,2
Tidsbruk (samlet)	0,1	0,3	0,2	-0,2	-0,1	-0,3	-0,4
Indeks 2022 (fakultet)	HF	JUR	MN	MED	PS	SV	KMD
Undervisning	3,7	3,7	3,7	3,4	3,8	3,6	3,6
Tilbakemelding og veiledning	3,4	2,9	3,5	3,0	3,2	3,3	3,6
Faglig og sosialt læringsmiljø	3,5	3,4	3,9	3,7	3,6	3,5	3,7
Organisering	3,3	3,5	3,7	3,3	3,4	3,5	2,5
Vurderingsformer	3,9	3,8	4,1	3,6	3,9	4,0	3,6
Eget engasjement	3,5	4,0	3,6	3,8	3,8	3,6	3,9
Tilknytning til arbeidslivet	2,3	2,8	2,8	3,2	2,6	2,5	2,6
Overordnet tilfredshet	3,7	3,8	4,1	3,8	3,8	3,8	3,5
Læringsaktiviteter (timer/uke)	9,1	8,9	12,4	20,9	10,4	9,8	10,5
Egenstudier (timer/uke)	17,1	32,8	24,4	20,4	19,7	19,1	21,8
Totalt tidsbruk på faglig aktivitet (timer/uke)	26,2	41,7	36,8	41,3	30,1	28,9	32,3

Merkbar nedgang på JUR og KMD

MN kommer best ut av fakultetene, her er det oppgang på alle indekser og de holder seg på 4,1 i overordnet tilfredshet. For JUR og KMD ser vi en merkbar nedgang fra 2021, men for KMDs del skal vi ha i mente at det er snakk om et begrenset antall respondenter (67). JUR går ned på alle indekser (med unntak av «eget engasjement»), og mest på «organisering av studieprogrammet» (-0,3) og -0,4 både på «vurderingsformer» og «overordnet tilfredshet». Studentene har mulighet til å legge inn fritekstkommentarer til slutt i undersøkelsen, og flere kommenterer den nye studieplanen som er innført har gitt færre, men større emner. Denne høsten har andreårsstudentene hatt et emne på 28 studiepoeng (JUS221 Rettsstaten, <https://www.uib.no/emne/JUS221>), og flere trekker fram at de opplever en høy arbeidsbelastning.

Tidsbruk

Vi ser at jusstudentenes rapporterte tidsbruk er nesten fem timer mer enn i 2021, og passerer med det Det medisinske fakultet. Til sammenligning er det ingen endring for UiB totalt, mens det er en nedgang på HF (-2,9 timer) og KMD (-3,8 timer). I snitt bruker UiB-studenten en time mer i uken på betalt arbeid, men HF-studentene økte med 3,3 timer i 2022.

Mye kritikk mot Studiebarometeret

Mange er svært kritisk til Studiebarometerets rolle og posisjon i styringssystemet. Her fra Khrono i 2020 (<https://khrono.no/vi-vil-ha-full-revolusjon-studiebarometeret-20/458917>), om at Studiebarometeret måler studentenes tilfredshet, ikke studiekvalitet. Læring er hardt arbeid, og innebærer både at studentene utfordres og at de ofte må eksponere egen kunnskap og usikkerhet i samarbeid med andre.

NHO-bedrifter etterlyser flere utdannede med «relevant» kompetanse

65 prosent av NHOs medlemsbedrifter mener å ha et udekket kompetansebehov. 12 prosent sier at dette gjelder i stor grad, viser [NIFUs rapport](#) på oppdrag fra NHO.

- NHOs ferske **kompetansebarometer** viser at norske bedrifter mangler rundt 38 000 ansatte med riktig kompetanse.
- 65 prosent av bedriftene melder om et udekket kompetansebehov, og 12 prosent sier at dette gjelder i stor grad. Sammenlignet med fjoråret, er dette ett prosentpoeng mindre, da rekordhøye 66 prosent av bedriftene oppga å ha et udekket kompetansebehov.
- Bedriftene anslår at de mangler om lag 7500 bachelorgrads-utdannede, mens mastergradsmangelen er noe lavere, rundt 6300.
- Videre er det estimert en mangel på om lag 700 personer med doktorgrad.

Rapporten presenterer resultatene fra NHOs kompetansebarometer for 2022. Undersøkelse av kompetansebehovene til NHOs medlemsbedrifter har vært gjennomført hvert år siden 2014. Rapporten viser medlemsbedriftenes kompetansebehov etter utdanningsnivåer og fagområder, og hvilke yrkesfag, fagskoleutdanninger og ingeniørtyper de har behov for. I årets barometer inngår også spørsmål om bedriftenes behov for lærlinger, IKT-utdanninger, en omfattende kartlegging av kompetanse for en grønn omstilling, og dessuten tallfesting av kompetansebehovet.

Synkende oppslutning

Årets kartlegging med svar fra 4 686 bedrifter som tilsvarer en andel på 25,4 prosent, er den nest laveste i barometerets historie. Det er likevel en betydelig økning fra fjoråret, da svar fra ca. 3 500 bedrifter inngikk og en svarandel på 25 prosent, men et godt stykke unna toppåret 2019 da nesten 7 000 bedrifter, tilsvarende 37 prosent, inngikk i analysene.

Etterspørsel etter samfunnsfag, juss og økonomi

Fremdeles stort behov for håndverksfag og ingeniør- og tekniske fag. Rundt halvparten av bedriftene oppgir at de har behov for kompetanse innenfor håndverksfag, og 30 prosent av bedriftene oppgir at behovet gjelder i stor grad. 44 prosent av bedriftene oppgir at de har behov kompetanse innen ingeniør- og

tekniske fag, og for 22 prosent gjelder dette i stor grad. Det tredje mest etterspurte fagområdet er samfunnsfag, juridiske fag og økonomiske og administrative fag. Sammenlignet med fjoråret, har etterspørselen etter disse tre fagområdene falt med noen prosentpoeng, men kompetanseønsket er fremdeles høyt etterspurt.

NHO ønsker mest bachelor

Når det gjelder høyere utdanning, er bachelorgrad mest etterspurt og ønsket av 44 prosent, mens andelen med behov for mastergrad er 35 prosent. Om lag 6 prosent oppgir et behov for doktorgrad. Sammenlignet med fjoråret holder dermed etterspørselen etter høyere utdanning seg stabilt. Nesten halvparten mangler IKT-kompetanse. I årets barometer oppgir ca. 45 prosent at de har et udekket IKT-behov, og for 10 prosent gjelder det i stor grad. Manglende IKT-kompetanse er først og fremst knyttet til det å kommunisere og samarbeide på digitale plattformer, digital sikkerhet og administrative oppgaver innen ingeniør- og tekniske fag.

Regjeringens utsynsmelding som ekstrem oppussing

[Debatten](#) omkring NHOs kompetansebarometer viser at forventningene til Kunnskapsdepartementets utsynsmelding er i ferd med å aktualisere seg. Regjeringen vil legge frem en melding om fremtidens kompetansebehov før påske 2023 som har arbeidstittelen [Utsynsmeldingen](#). Målet for meldingen er å peke på de viktigste kompetansebehovene i arbeids- og samfunnslivet fremover, og bidra til at innbyggerne i hele landet har tilgang til utdanning. Regjeringen mener det er store udekkede arbeidskraft- og kompetansebehov i arbeidslivet. Med et begrenset økonomisk handlingsrom blir det enda viktigere å prioritere og satse på den kompetansen som er viktigst for Norge, har statsråd Ola Borten Moe signalisert. Det er særlig meldingens sannsynlige kobling til finansiering av forskning og høyere utdanning som vekker både uro og spenning i sektoren. Forslag til ny finansiering er ventet å komme i Utsynsmeldingen og bli en del av det statsråden karakteriserer som ekstrem oppussing av sektoren.

Svakere vekst for FoU i næringslivet i 2021

Det norske næringslivet økte FoU-innsatsen i 2021, men veksten var noe svakere enn de to foregående år, ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB).

Næringslivet utførte forskning og utviklingsarbeid (FoU) for 38,3 milliarder kroner i 2021, i overkant av 1,4 milliarder kroner mer enn i 2020. Justert for prisvekst var nivået uendret. Foretakene kjøpte i tillegg FoU-tjenester for 8,9 milliarder kroner i 2021 (foretak med minst 10 sysselsatte). Dette viser [endelige tall](#) for 2021.

Ti år med økt FoU-satsning

Over tid har det vært en betydelig vekst i næringslivets satsning på FoU. I tiårsperioden 2011–2021 har kostnadene til egenutført FoU hatt realvekst i alle år unntatt 2018 og 2021. Det har også vært en årlig vekst i utførte FoU-årsverk, med unntak av en liten nedgang i 2018. Foretak med minst 10 sysselsatte utførte i overkant av 23 700 FoU-årsverk i 2021, mens det i 2011 ble utført drøyt 15 500 FoU-årsverk.

Norges samlede FoU-innsats

Næringslivet sto for 47 prosent av Norges samlede FoU-kostnader i 2021. Totalt brukte næringslivet, instituttsektoren, universiteter og høyskoler 81,6 milliarder kroner på FoU-aktivitet. I Norge samlet ble det utført nesten 51 600 FoU-årsverk i 2021, og 46 prosent av disse ble utført i næringslivet. Fra 2020 til 2021 gikk FoU-andelen av bruttonasjonalprodukt (BNP) ned fra 2,24 til 1,94 prosent. Nedgangen skyldes at BNP økte langt kraftigere enn FoU-kostnadene.

Flere drar på utveksling

I 2022 dro 7180 norske studenter på utveksling, mens 10 285 studenter kom til Norge på et utvekslingsopphold.

Det viser oppdaterte tall fra [Database for statistikk om høyere utdanning](#). Dermed er vi nesten tilbake på samme nivå som i 2019, da 7680 studenter dro på et utvekslingsopphold på tre måneder eller lengre. Mens Australia, USA og Storbritannia var de tre mest populære landene å dra til i 2019, er bildet noe annerledes i 2022. I 2022 er Italia kommet inn på topp tre-listen, og vi ser også en økning i studenter som drar til Frankrike og Spania. USA er fortsatt et populært land å dra til blant studentene, mens antallet studenter som dro til Australia er halvert sammenlignet med 2019. Den økte interessen for Europa merkes også ved at en større andel av utvekslingen skjer gjennom EUs utdanningsprogram, Erasmus+. I 2022 dro totalt 4120 Erasmus+-studenter på utveksling fra Norge, sammenlignet med 2900 i 2019.

Utvikling i studentutveksling 2018-2022:

Utvekslingsstudenter	2018	2019	2020	2021	2022
Innreisende	9175	8895	4675	7075	10285
Utreisende	7295	7680	3950	2810	7180

Start ▶ Universiteter ▶ Universitetet i Bergen

Fakultetsnavn	2018	2019	2020	2021	2022
	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt
Det humanistiske fakultet	330	335	240	200	310
Det juridiske fakultet	410	440	305	295	460
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	320	295	235	235	310
Det medisinske fakultet	165	150	90	50	160
Det psykologiske fakultet	205	200	90	165	245
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	520	525	310	385	575
Fakultet for kunst, musikk og design	70	70	50	60	60
Sentraladministrasjonen					
Universitetsmuseet					
Sum	2 020	2 015	1 320	1 395	2 120

Institusjonsnavn	2018	2019	2020	2021	2022
	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt
Nord universitet	230	255	150	110	270
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	405	455	295	330	505
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	3 265	3 315	1 890	1 970	3 680
OsloMet – storbyuniversitetet	705	705	320	410	790
Universitetet i Agder	810	820	320	475	865
Universitetet i Bergen	2 020	2 015	1 320	1 395	2 120
Universitetet i Oslo	2 500	2 455	1 285	1 305	2 420
Universitetet i Stavanger	565	560	255	450	625
Universitetet i Sørøst-Norge	670	675	295	480	625
Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet	810	780	410	480	860
Sum	11 990	12 035	6 535	7 405	12 765

UiB og Erasmus+

Ved UiB ser vi en tydelig dreining i søknader mot avtaler innenfor Erasmus+. Mens andelen som benyttet seg av Erasmus+-avtalene lå på ca. 40 prosent i årene før 2020, er andelen i 2022 hele 70 prosent. Dette bidrar til at Kunnskapsdepartementets styringsparameter for andel utreisende utvekslingsstudenter på Erasmus+ av totalt antall studenter passerer tre prosent, noe som i realiteten er en dobling fra tidligere nivå.

Tabell Andel utreisende studenter på Erasmus +, andel av totalt antall studenter. Kun opphold på minst tre måneder regnes med. Kilde: DBH/FS (2022). Antall studenter = registrerte studenter høst (egenfinansierte)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022

UiB totalt	1,59	1,54	1,64	1,94	1,33	1,15	3,03
-------------------	------	------	------	------	------	------	------

«Surfestudenten» på hell

Sammenlignet med 2019, som må sies å være det siste normalåret før pandemien, er det endringer i hvor studentene reiste. Spesielt Australia faller kraftig. Kun fem prosent av utvekslingsstudentene reiste hit i 2022, mens Italia var den mest populære destinasjonen.

Tabell Utveksling, andel av utreisende studenter fordelt på destinasjon (Erasmus+, Nordplus og bilaterale avtaler). Kilde: FS

Land	Årstall	
	2019	2022
Italia	3 %	12 %
Storbritannia og Nord-Irland	15 %	11 %
USA	7 %	10 %
Spania	2 %	9 %
Danmark	7 %	9 %
Frankrike	6 %	8 %
Australia	15 %	5 %
Nederland	6 %	5 %
Sverige	2 %	4 %
Tyskland	6 %	4 %

Hver tredje forsker i norsk akademia er innvandrer

Innvandrere utgjorde 32 prosent av forskere og faglig personale i akademia i 2021. De fleste hadde bakgrunn fra Europa, mens nesten en av fire hadde bakgrunn fra Asia, viser [nye tall](#) fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

Omtrent halvparten av forskerne innenfor naturvitenskap og teknologi var personer med innvandringsbakgrunn i 2021.

Forskere og faglig personale i akademia bestod av omtrent 39 300 personer i 2021. Blant disse var nesten 12 750 personer innvandrere (32 prosent), mens rundt 270 personer var norskfødte med innvandrerforeldre (0,7 prosent). Sammenlignet med andre populasjonsgrupper er norskfødte med innvandrerforeldre underrepresentert blant forskerne. Både blant befolkningen og blant sysselsatte (15–74 år) utgjorde denne gruppen omtrent 1,5 prosent. Blant studentene i høyere utdanning var 4,4 prosent norskfødte med innvandrerforeldre.

Mangfoldstabell

[SSBs tabeller om mangfold i forskning](#) viser i hvilken grad innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er representert blant forskere og faglig personale i akademia, sammenlignet med forskere uten innvandringsbakgrunn. Akademia omfatter universiteter, høgskoler, helseforetak og

forskningsinstitutter. Forskere i næringslivet inngår ikke. Tabellene gir mulighet for sammenligninger på tvers av fagområde, kjønn og stilling. Blant innvandrerne og norskfødte med innvandrerforeldre hadde over 60 prosent av forskerne bakgrunn fra Europa, der Tyskland og Sverige var blant de største landene i 2021. 24 prosent av forskerne med innvandringsbakgrunn kom fra Asia. Blant de største landene her finner vi Kina, India og Iran. Se figur 1. Ser vi på gruppen norskfødte med innvandrerforeldre separat, hadde over halvparten bakgrunn fra Asia.

Naturvitenskap og teknologi rekrutterer fra utlandet

I 2021 hadde nesten halvparten av forskerne innenfor naturvitenskap og teknologi innvandringsbakgrunn (49 prosent). Dette er den høyeste andelen blant fagområdene. Innenfor humaniora og samfunnsvitenskap og medisin og helsefag, hadde omtrent hver fjerde forsker innvandringsbakgrunn.

Internasjonalt mobile forskere

Nesten 80 prosent av forskerne med innvandrerbakgrunn er internasjonalt mobile forskere. De kommer til Norge med høyere utdanning fra utlandet, typisk en master- eller doktorgrad. Mange går inn i midlertidige stillinger som postdoktor eller stipendiat, der innvandrere utgjorde henholdsvis 71 og 43 prosent av personalet i 2021. Se figur 3.

Lavere andel fra distriktet tar høyere utdanning

Tall for 2021 viser at personer oppvokst i mindre sentrale strøk valgte i mindre grad universitets- og høgskoleutdanning enn personer fra mer sentrale steder, viser [SSB-analyse](#). Studentene i distriktene tok også i større grad utdanninger innen helse- og lærerutdanning. Mannlige studenter oppvokst i distriktene kom dårligst ut i gjennomføring av universitets- og høgskoleutdanning.

Mens 11 prosent av befolkningen hadde oppnådd en grad innen høyere utdanning i 1980, gjelder dette 36 prosent per 2021. Mindre sentrale kommuner får likevel i liten grad tilflyttende kompetanse, noe som gjør at distriktene i større grad enn byene er avhengig av at egen befolkning dekker kompetansebehovene, hevdes det av SSB som i rapporten ser særlig distriktsdimensjonen i universitets- og høgskoleutdanning.

Flest kvinner utdanner seg

Høsten 2021 var det 318 100 studenter i universitets- og høgskoleutdanning. Uansett kjønn er det høyest andel som studerer blant befolkningen som er oppvokst i sentrale kommuner. Andelen synker jo mindre sentralt man er vokst opp, og tendensen er tydeligst for menn. Det er også en betydelig større andel kvinner enn menn som tar høyere utdanning uansett hvor sentralt de har vokst opp. Dette kan henge sammen med at kvinner i mye større grad går studieforberedende på videregående.

De siste 20 årene har kjønnsfordelingen i universiteter og høgskoler vært stabil, med 40 prosent menn og 60 prosent kvinner. Andelen menn synker gradvis med sentralitet. Forskjellen i andel menn fra de minste distriktskommunene til menn fra Oslo og omkringliggende kommuner er på 12 prosentpoeng, med lavest andel menn blant studenter fra distriktene.

Høyere alder på studentene fra distriktet

Gjennomsnittsalderen blant førstegangsregistrerte i universitets- og høyskoleutdanning er høyere blant studenter fra distriktet (23 år) enn studenter fra sentrale kommuner (21 år). Tilsvarende er det en større andel av alle studentene i 2021 som er 40 år og eldre blant de som har vokst opp i distriktet sammenlignet med de som har vokst opp sentralt. Studenter fra de minste distriktskommunene skiller seg ut med en spesielt høy andel som er 40 år og eldre.

Helse- sosial og idrettsfag mer populært blant kvinner

Utdanninger på universitets- og høyskolenivå kan også deles inn i fagfelt. Noen fagfelt skiller seg ut, og helsefag på lavere nivå og lærerutdanning på begge nivåer er betydelig mer populære blant studenter som har vokst opp i distriktene. Disse utdanningene gir kompetanse det er behov for overalt.

Naturvitenskapelige fag på høyere nivå, økonomiske fag på lavere nivå og samfunnsfag på begge nivåer viser motsatt trend, med økt popularitet hos studenter som har vokst opp mer sentralt.

4 av 10 mannlige studenter fra distriktet fullfører ikke

Blant menn er det en tydelig tendens hvor det fra distriktene er en større andel som ikke fullfører en utdanning. Mens 56 prosent av mannlige studenter fra sentralitet 6 (minst sentralt) fullfører en grad etter åtte år, gjelder dette 63 prosent av mannlige studenter fra sentralitet 1 (mest sentralt). Blant kvinner er andelen som fullfører høyere. Omtrent 75 prosent av kvinnelige studenter fullfører en utdanning, noe som gjelder nesten uansett hvor man har vokst opp. Eneste unntak er kvinner fra sentralitet (minst sentralt), hvor andelen som oppnår en grad er på 70 prosent.

Flere enn 8 av 10 på profesjonsstudier fullfører

Det er tydelige kjønnsforskjeller over distriktsdimensjonen i deltakelse og gjennomføring av høyere utdanning. Menn, og spesielt de fra distriktet kommer dårligere ut på nesten alle indikatorer studert i denne artikkelen. Den lave gjennomføringsgraden kombinert med en gjennomsnittlig kjønnsfordeling på 30 prosent menn og 70 prosent kvinner (2021) for profesjonsstudiene, vil kunne bidra til å opprettholde kjønnsforskjeller i arbeidsmarkedet for disse yrkene, spesielt i distriktet. Vedvarende deltakelse og gjennomføringsforskjeller vil også over tid kunne bidra til å øke forskjellene.

Viktige endringer i Forskningsrådets søknadsbehandling

Forskningsrådet innfører tiltak som skal redusere antall søknader og begrense ressursbruken både hos søkerne og i Forskningsrådet. Målet er 25 prosent innvilgelsesprosent. Banebrytende forskning (FRIPRO) mottar 1400–1600 søknader per år.

Det innføres to tiltak for FRIPRO:

- årlig søknadsfrist erstattes med løpende søknadsbehandling og ett års karenstid.
- karantenetid innføres for søknader som får karakterer under gitte grenser, slik at disse må vente ett eller to år til før de kan søke igjen. Karakterkravet for å unngå karantene vil være lavere for utlysningen Forskerprosjekt for unge talenter enn for utlysningen Forskerprosjekt for
- I tillegg innføres flere andre mindre tiltak som også reduserer søknadsmengden og øker innvilgelsesprosenten i FRIPRO

Får kritikk

Tiltakene har allerede møtt kritikk. I en [kronikk](#) i Khrono skriver representanter for Akademiet for yngre forskere blant annet: «For å begrense søknadene innfører Forskningsrådet blant annet krav om seks års erfaring etter doktorgrad for å søke Forskningsprosjekt for fornyelse. Grepet gjør at utlysningen blir forbeholdt erfarne forskerne, mens yngre forskere blir henvist til Forskerprosjekt for unge talenter.

Ser på saken på nytt

I et [innlegg i Khrono](#) varsler nå administrerende direktør Mari Sundli Tveit at Forskningsrådet skal se på saken på nytt, etter at de «har fått tilbakemeldinger på at endringene vil få uheldige konsekvenser for noen forskere tidlig i karrieren.»

Pandemien har ikke ført til mindre publisering

Nytt [notat fra NIFU](#) vurderer om forskerne publiserer færre vitenskapelige artikler enn før.

Foreløpig, basert på tall til og med 2021, viser ingen nedgang i publiseringsaktiviteten, verken på systemnivå eller på individnivå generelt. I lys av de inngrepene som ble iverksatt og som også påvirket forskningssektoren, er dette overraskende, står det å lese i notatet. Samtidig kan det ta lang tid før resultatene av et forskningsprosjekt foreligger som ferdige publiserte artikler. Denne forsinkelsen gjør at effektene av pandemien muligens først vil vises lengre frem i tid.

Borten Moe vil fjerne vedtektene til Forskningsrådet

UiB og flere andre universiteter er svært [skeptisk til Kunnskapsdepartementets forslag om å fjerne vedtektene til Forskningsrådet, slanke styret betraktelig og ikke lenger la Kongen i statsråd oppnevne styrene. Disse endringene kommer i tillegg til at rådet har måttet kutte i sitt driftsbudsjett.](#)

I forslag til revidert Langtidsplan for forskning og høyere utdanning varsler regjeringen en stortingsmelding som skal gjennomgå det norske forskningssystemet. Som ledd i dette arbeidet skal Norges forskningsråds rolle og oppgaver vurderes. Samtidig er det satt i gang en rekke prosesser som trolig vil ha sterk innflytelse på universitetenes og norsk forsknings handlingsrom; finansiering av sektoren, opptak og dimensjonering, akkreditering av institusjoner for å nevne noen av de mange parallelle reformarbeidene som pågår. I forkant av gjennomgangen av forskningssystemet og de mange prosessene foreslås det nå endringer i Forskrift om vedtekter for Forskningsrådet, basert på en forenklet høring. Særlig rekkefølgen i prosessen opprører mange i sektor.

- UiB spiller inn følgende hovedpunkter
  - UiB mener det er uheldig å forskuttere med en endring i sentrale styringsdokumenter før prosessen med gjennomgang av forskningssystemet er begynt.
  - De prinsipielle og samfunnsmessige spørsmålene slike endringer reiser bør heller knyttes til en helhetlig gjennomgang av Forskningsrådet og forskningssystemet. En slik gjennomgang vil kunne gi et betydelig bedre bilde av konsekvensene av tilsynelatende små endringer i sentrale styringsdokumenter.
  - UiB støtter ikke forslaget om å innlemme vedtektene til Forskningsrådet i en ny virksomhets- og økonomiinstruks.

- UiBs synspunkt i denne saken betyr ikke at UiB ikke ser behov for reformer og endringer av forskningssystemet og Forskningsrådets vedtekter, roller, funksjoner og oppgaver.
- UiB mener Forskningsrådet må ha et bredt sammensatt styre som ivaretar en bred fagbakgrunn og vitenskapelig kompetanse slik vedtektene fastsetter i dag.
- UiB mener at styret fortsatt må oppnevnes av Kongen i statsråd

Les mer om status på ulike sentrale høringer og prosesser i universitetssamfunnet på UiBs [sider om universitetspolitikk](#).

Akademikerne måler politisk oppslutning blant høyt utdannede

Ap får bare 14,5 prosent oppslutning hos masterutdannede i nytt partibarometer fra [Respons Analyse](#). Det gjør dem mindre enn SV, og halvparten så store som Høyre.

Respons Analyse har på vegne av Akademikerne gjennomført en partimåling blant høyt utdannede i månedsskifte januar/februar. Ap får 14,5 prosent oppslutning når velgerne blir spurt hva de ville stemt hvis det var stortingsvalg i morgen. Dette ligger rundt fire prosentpoeng under det respondentene stemte ved forrige stortingsvalg. Dette betyr at oppslutningen om Ap er enda svakere blant høyt utdannede enn i befolkningen som helhet, skal en tro målingen.

Høyre størst blant høyt utdannede

Høyre får en oppslutning på 30,6 prosent blant høyt utdannede, og er dermed største parti. Senterpartiet får en oppslutning på 2,2 prosent blant høyt utdannede, som er et fall på nesten seks prosentpoeng fra en topp på 8 prosent sommeren 2021. Dette betyr at regjeringspartiet ligger enda lavere i denne gruppen enn blant velgerne generelt. For Miljøpartiet de Grønne ser man motsatt trend. Partiet ligger på 10,2 prosent blant høyt utdannede, mot 2,3 prosent i befolkningen som helhet. Det samme gjelder for Rødt: De får en oppslutning på 9 prosent blant høyt utdannede, mot 6,3 i hele befolkningen. Venstre får en oppslutning blant høyt utdannede på 10 prosent, KrF 2,6 prosent og Frp 3,8.

Høyre «best» på kunnskap

Akademikerne har også bedt respondentene om å vurdere de ulike partienes politikk på sentrale områder. Bare 10 prosent mener Ap har den beste kunnskapspolitikken, og 4 prosent mener de har den beste klima- og miljøpolitikken. Bare én prosent synes at Senterpartiet har den beste politikken på kunnskap og forskning. Høyre vurderes som partiet med den klart beste kunnskapspolitikken og næringspolitikken: 25 prosent mener Høyre har den beste kunnskapspolitikken. Høyre vurderes også som partiet med den beste forskningspolitikken og næringspolitikken: 23 prosent mener dette for forskning, og 38 prosent på næringspolitikken. Tilsvarende tall for Ap er henholdsvis 7 og 12 prosent.

Tallgrunnlaget for årets hovedoppgjør er klart

Veksten i gjennomsnittlig årslønn fra 2021 til 2022 var 4,4 prosent for lønnstakere, viser nye foreløpige tall fra [Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene \(TBU\)](#). Fra 2021 til 2022 økte konsumprisindeksen (KPI) med 5,8 prosent.

Beregningsutvalget anslår i tillegg at konsumprisindeksen (KPI) som årsgjennomsnitt vil øke med 4,8 prosent i 2023. Usikkerheten for 2023 er spesielt knyttet til krigen i Ukraina og effektene dette har på energipriser og kronekursen.

Dermed signalisere TBU enda større vekst i KPI enn tidligere beregnet. I Beregningsutvalgets rapport NOU 2022:4 var årsveksten i KPI for 2022 anslått til 3,3 prosent. Det var den særlige høye prisveksten på elektrisitet og importerte varer, samt svekkelsen av kronekursen som medvirket til at veksten i KPI ble høyere enn anslått.

Årlige rapporter

Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU) avgir vanligvis to rapporter hvert år. En før og én etter lønnsoppgjørene. Rapporten foran lønnsoppgjørene består av en foreløpig utgave i slutten av februar (inkludert en kortversjon) og en endelig utgave i slutten av mars. Rapporten gir oversikter over lønns- og inntektsutviklingen, prisutviklingen inkludert en prisprognose for inneværende år og utviklingen i konkurranseevnen. Den gir også en oversikt over utviklingen i internasjonal økonomi og norsk økonomi. Dessuten er det flere vedlegg, bl.a. om lønnsoppgjørene året før, definisjoner av en del lønnsbegrep og institusjonelle trekk ved lønnsdannelsen i Norge.

Økende forskjeller

Rapporten viser noen økende forskjeller i lønnsnivå i Norge. Gjennomsnittlig lønnsvekst eksklusive opsjons- og naturalytelser fra november 2021 til november 2022 var 6,9 prosent for administrerende direktører i privat sektor i alt, 9,6 prosent i industrien, og 4,4 prosent for toppledere og administrerende direktører i offentlig forvaltning. Lønnsveksten for alle heltidsansatte lønnstakere var 4,7 prosent i samme periode. Lønnsveksten i staten endte samlet sett på 4,4 prosent i 2022. 0,5 prosent av dette er imidlertid knyttet til faste og variable tillegg som fordeler seg svært ulikt i staten. Etter flere år med liten endring, økte ulikheten i lønnsfordelingen, målt ved [Ginikoeffisienten](#), både i 2021 og 2022, samlet og for kvinner og menn hver for seg.

Tabell 10.1 Reallønnsvekst etter skatt for typeeksempler i utvalgte forhandlingsområder.¹
Vekst i prosent

Grupper	Årslønn i 2022 ² , kr	2021		2022	
		Lønnsvekst ²	Vekst i reallønn etter skatt	Lønnsvekst ²	Vekst i reallønn etter skatt
Industriarbeidere	542 800	2,8	-0,6	3,5	-1,7
Industrifunksjonærer	880 700	3,1	-0,4	5,0	-1,1
Ansatte i Virke-bedrifter i varehandel	606 300	4,7	1,1	5,0	-1,6
Ansatte i finanstjenester	777 600	3,7	0,1	5,0	-1,2
Statsansatte		2,8	-0,5	4,4	-1,4
Kommuneansatte		2,6	-0,7	3,7	-1,5
Lønnstaker med gjennomsnittlig årslønn ³		3,5	0,0	4,4	-1,0

¹ Lønnstakere med gjennomsnittlig årslønn, årslønnsvekst og standard fradrag.

² Tallene er hentet fra tabell 1.1 og tabell 2.1. Foreløpige tall for 2022.

³ Typeeksempel for lønnstaker som har standard fradrag og lønn lik gjennomsnittlig årslønn.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

Gjennomsnittslønnen i den laveste desilen har økt med 2,3 prosent målt som årlig rate i de ti siste årene, mens veksten for alle arbeidsforhold har vært 3,2 prosent (inkludert lærlinger). I samme periode har gjennomsnittlig årsvekst i konsumprisindeksen vært 2,7 prosent.